

Skötselplan för naturreservatet

Hälsingbergsskogen

Innehåll

Beskrivningsdel	2
Beskrivning av området.....	3
Plandel	6
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
Jakt	12
Dokumentation och uppföljning.....	13
Revidering av skötselplanen	13
Bilagor	13

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Hälsingbergsskogens naturreservat
Län, Kommun	Dalarna, Falu kommun
NVR id	NVR Id 20 63 044
Fastigheter	Haraldsbo 9:26, del av 3
Areal	31 Ha
Fastighetsägare	Falu kommun
Läge	Ca fyra km sydost om Falu centrum Koordinat: N= 6720759, E= 147092 Koordinatsystem: Sweref 99 15 45
Markslag	Areal (ha)
Äng	1 ha
Lövskog	1 ha
GC-väg/motionsspår	1 ha
Barrskog	28 ha
Prioriterade bevarandevärden	Biologisk mångfald Friluftsliv och rekreation
Anläggningar i och i anslutning till reservatet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ett vindskydd med grill ▪ Rastplats med grill ▪ Motionsspår med belysning ▪ Gång- och cykelstråk med belysning ▪ Naturstigar med spänger ▪ Diken med spänger i ängsmark ▪ Odlingsrösen ▪ Pulkabacke ▪ Parkeringsplats ▪ Informationstavlor
Rättigheter	<ul style="list-style-type: none"> • Nyttjanderättsavtal fiberledning MSN0188/22 • Jaktarrende
Förvaltare	Falu kommun

Beskrivning av området

Naturvärden

I Hälsingbergsskogen finns en av få äldre granskogar på kommunal mark. Skogsmiljön är mycket varierad med sluten äldre granskog med död ved, stående och liggande, lövskogspartier och fuktstråk med stort lövträdsinslag, hållmarkstallskog och öppna till halvöppna ängar.

Skogen är olikåldrig med bland annat granar och tallar som är upp till 100 år gamla och är väl skiktad. Nordöstra delen av området gallrades omkring 2020.

Ängsmarken "Gläntan" i den centrala delen av reservatet är relativt bördig. Fältskiktet domineras av gräs och floran är inte särskilt artrik. Hävdgynnade arter finns men vanligare är blommor som tål en sämre hävd. Den västra delen av ängsmarken har uppslag av sly och mindre granar.

Grundvattnet är ytligt i området vilket bland annat innebär att stigar nedanför berget ofta är fuktiga och blöta. Över den öppna ängsmarken sträcker sig flera mer eller mindre igenvuxna diken med dålig funktion. Fuktigare partier har bildats där träduppslag med sälg, björk och dungar av asp finns

Variationen i området med öppna och slutna marker samt fuktiga partier bidrar till att området är en utmärkt fågelmiljö och för andra arter som kräver denna typ av miljö.

Hälsingbergsskogen angränsar till Rottnebyskogens naturreservat vilket kan bidra till att stärka och utveckla de biologiska värdena i området.

Värdefulla arter

Någon artinventering har inte utförts i Hälsingbergsskogen. Nedan följer en lista på de naturvårdsintressanta arter (och några till) som har påträffats vid besök i området. Några av uppgifterna kommer från Artportalen (www.artportalen.se). Flera av arterna är knutna till livsmiljöer med halvöppna områden och/eller bland- och lövskog med äldre trädindivider.

Tabell över artförekomst av rödlistade arter och signalarter samt några andra intressanta arter. VU betyder att arten är klassad som sårbar och NT betyder nära hotad, enligt ArtDatabankens rödlista från år 2020.

Art	Vetenskapligt namn	Kategori enligt rödlistan
Mindre hackspett	Dryobates minor	NT
Nötväcka	Sitta europaea	
Grönsångare	Phylloscopus sibilatrix	NT
Större hackspett	Dendrocopos major	
Spillkråka	Dryocopus martius	NT
Stjärtmes	Aegithalos caudatus	
Talltita	Poecile montanus	NT
Tofsmes	Lophophanes cristatus	
Härmsångare	Hippolais icterina	
Spillkråka	Dryocopus martius	NT
Slätterblomma	Parnassia palustris	
Ormrot	Polygonum viviparum	

Värden för rekreation och friluftsliv

Hälsingbergsskogen ligger i direkt anslutning till bostadsområdena övre Haraldsbo och Hälsingberg, förskolan och grundskolan (F-6) i Hälsingberg samt Rottnebyskogens naturreservat. Området erbjuder en variation av upplevelsevärden och möjligheter till olika friluftslivsaktiviteter såsom skogspromenader, cykling, vila och återhämtning, pulka- och skidåkning mm.

Området används främst av närboende men man kommer även från andra delar av tätorten.

Naturstigarna i området är mycket uppskattade liksom variationen av olika skogsmiljöer och öppna ytor samt att man kan använda området året runt. Grusade stigar och det elbelysta motionsspåret värderas också högt liksom grillplatserna.

Jakt bedrivs i liten omfattning i Hälsingbergsskogen av Falu viltförvaltning. Man jagar enbart rådjur för att hålla nere stammen och minska antalet viltolyckor, bland annat längs väg E16. Jaktsäsong är mellan 1 oktober-31 december och omfattningen är ca två till tre gånger per säsong. Jakt kan även förekomma under augusti och september. Antalet jakttillfällen är beroende på storleken på rådjursstammen.

Områdets variationsrika natur, ängsmarker och fuktigare partier gör området lämpligt för undervisning i olika nivåer. Denna möjlighet nyttjas dagligdags av dagbarnvårdare, förskolan och grundskolan i Hälsingberg, både i undervisningssyfte och för fritidsaktiviteter. Även grundskolan i Hälsinggården använder skogen i pedagogiskt syfte och vid friluftsdagar.

Kulturhistoriska värden

Hälsingbergsskogen har brukats under mycket lång tid, se figur 1. Dagens öppna ängsmark ingick i en större ängs-/hagmark som sträckte sig västerut som man kan ana i skogsmarken idag. I anslutning till de öppna markerna finns flera odlingsrösen som delvis är beväxna med träd och buskar.

I reservatets nordvästra del finns lämningar från tidigare gruvbrytning i form av inhägnade vattenfyllda gruvhål. Områdena är klassade som övrig kulturhistorisk lämning, L1999:221 och L1999:58, i fornminnesregistret.

Den gamla landsvägen mellan Falun och Korsnäs, Rottnebyvägen, sträcker sig genom reservatets norra del.

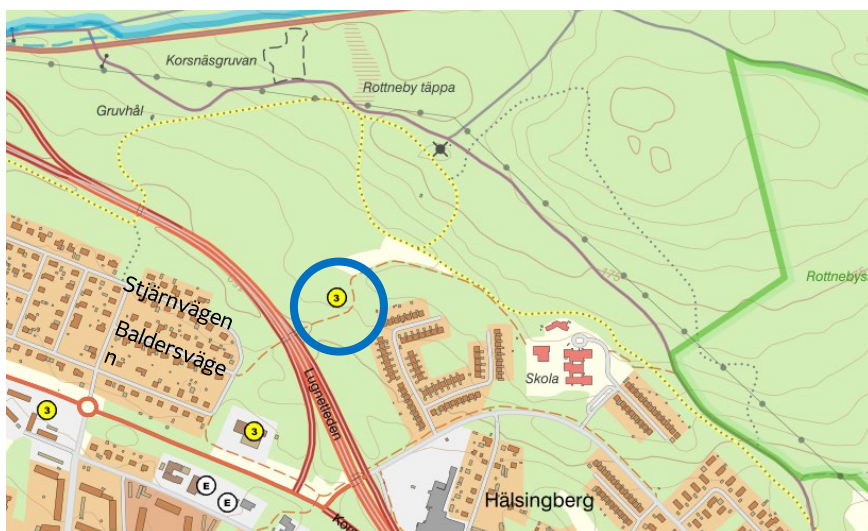

Figur 1. Karta från 1723 där större delen av Hälsingbergsskogens naturreservat ingår. Kartan visar bland annat dagens ängsmark och att även markerna nordväst om denna nyttjades som ängs- och hagmark. Källa: Lantmäteriet, historiska kartor.

Risk - avfallstipp

En nedlagd kommunal deponiplats, Haraldsbo avfallstipp, objektid-nummer 104 064 (F2080-0013, MIFO) finns inom området. Se figur 2. Enligt underlag har området riskklass 3, måttlig. Falu kommun har inga planer på att utreda området mer.

Platsen är idag bevuxen med träd och buskar och används av närboende för tippning av trädgårdsavfall vilket är förbjudet.

Figur 2. Haraldsbo avfallstipp inringat med blått. Utdrag från Länsstyrelsen i Dalarnas planeringsunderlag (2023-09-04).

Plandel

Syfte med naturreservatet

Vårda, bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer

Syftet med naturreservatet är att vårda, bevara och utveckla områdets biologiska värden i form av olika typer av skogsmiljöer, en ängsytta med lång historia av hävd och våtmarker. Syftet är också att skydda värdefulla naturmiljöer mot framtida exploatering för att bibehålla större gröna områden.

Bevara och utveckla biologisk mångfald

Syftet är också att bevara och utveckla områdets artrikedom, särskilt med avseende på sådana arter som är beroende av äldre barrskog, äldre lövträd, öppna kultur- och våtmarker samt odlingsrösen.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Ett ytterligare syfte med naturreservatet är att bevara och utveckla allmänhetens möjlighet till rekreation, friluftsliv och naturupplevelser i ett tillgängligt, tätortsnära och tilltalande naturområde.

Prioritering mellan bevarandevärden

De prioriterade bevarandevärdena är i princip likställda. Friluftsliv och rekreation prioriteras i anslutning till befintliga och tillkommande anordningar för friluftslivet. I övriga områden prioriteras bevarande och utveckling av befintliga naturvärden.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i 11 skötselområden beroende på naturtyp och skötselriktning. Utöver dessa skötselområden behandlas även skötselområdet *Friluftsliv och anläggningar*. Där kommer skötselåtgärder att genomföras för att öka områdets tillgänglighet, säkerhet och upplevelsevärden. Vid en utveckling av friluftslivet i området och om behov uppstår ska det vara möjligt att anlägga och iordningställa ytterligare anläggningar för friluftslivet på lämplig plats. Det kan röra sig om exempelvis markerade stigar och ytterligare rastplatser med tillhörande anordningar.

Bevarandemålen beskriver det tillstånd för respektive skötselområde som råder när målen är uppfyllda.

Skötselområde 1: Tallskog

Beskrivning

Skötselområdet består av cirka en hektar 60-70-årig talldominerad barrskog som är förhållandevis tät, likåldrig och dåligt skiktad (ungefär samma höjd på alla träden). Inslag av gran, skiktning och täthet ökar mot väster. Det finns enstaka äldre tallar spridda i området.

Bevarandemål

En skiktad, olikåldrig och varierad barrblandskog med inslag av lövträd och en successivt ökande mängd död ved.

Skötselåtgärder

För att gynna inslaget av gran och lövträd bör en utglesning av tall genomföras. För att uppnå bevarandemålet behövs förmodligen ytterligare åtgärder genomföras på sikt. Viktigt att utglesningarna anpassas för att skapa ett varierat bestånd med avseende på trädåldrar, täthet, luckighet och skiktning.

I norra delen utförs röjning, ca 15 m, mot väg 850 med tanke på trafiksäkerhet för att upptäcka vilt.

Skötselområde 2: Gruvområde

Beskrivning

Skötselområdet är två hektar och omkring hälften är registrerat som fornlämning. Fornlämning utgörs av Korsnäsgruvan som var aktiv fram till slutet av 1800-talet. Det finns flera instängslade och vattenfyllda gruvhål samt högar med varpsten. Runt gruvlämningarna utgörs skogen av ett gles trädskikt dominerat av tall med inslag av främst gran, björk och asp. Åldern på tallarna är omkring 60-70 år med enstaka äldre träd. Runt gruvlämningarna har en gallring genomförts 2020. Östra delen lämnades till större delen orörd vid gallringen och består av en äldre tallskog med mycket inslag av yngre löv. Många tallar är runt 150 år och den här delen har en bättre utvecklad olikåldrighet samt skiktning.

Det är staten som ansvarar för att gamla gruvhål är instängslade och säkra och det är länsstyrelsen som beslutar om vilka åtgärder som ska vidtas. Polismyndigheten ansvarar sedan för att utföra och bekosta de åtgärder som länsstyrelsen beslutar om.

Bevarandemål

En gles trädställning och buskfritt i direkt anslutning till gruvlämningarna för att hålla dem väl synliga och att säkerställa att inga träd riskerar att skada kulturvärdena. I den ogallrade östra delen får skogen utvecklas mer fritt till en skiktad och varierad barrskog med inslag av lövträd.

Skötselåtgärder

Regelbunden slyröjning för att hålla fornlämningen öppen. Säkerställ en återväxt genom att låta utvalda träd växa till. Östra delen får utvecklas fritt men äldre tallar i solexponerat läge friställs.

I norra delen utförs röjning, ca 15 m parallellt med väg 850, vid behov med tanke på trafiksäkerhet för att upptäcka vilt.

Om det upptäcks skador på stängslen runt gruvhålen som behöver åtgärdas skall polisen informeras.

Skötselområde 3: Talldominerad barrskog

Beskrivning

Skötselområdet består av 1,7 hektar talldominerad barrskog. Genom området passerar elljusspåret och delar området i ett västligt och ett östligt delområde med lite olika karaktärer.

Skogen är generellt omkring 75 år där den västra delen är gallrad år 2000. Idag är det i väster en ganska gles tallskog med viss inväxt av yngre gran och löv. Mot öster ökar inslaget av gran och även granarnas ålder. Skiktning är dåligt utvecklad framför allt i väster och det förekommer mycket lite död ved.

Bevarandemål

En skiktad och olikåldrig barrblandskog med inslag av lövträd och en successivt ökande mängd död ved.

Skötselåtgärder

Skötseln inom de närmaste 10-20 åren inriktas på selektiv utglesning av mindre träd för att successivt bygga upp en skiktning med en trädslagsblandning av tall, gran och förekommande lövträd. Efter de första 20 åren görs en utvärdering för att se om ytterligare åtgärder behövs för att nå bevarandemålen.

Skötselområde 4: Granskog med stort inslag av lövträd

Beskrivning

Skötselområdet är 11,3 hektar och består av en ca 100-årig varierad granskog som har inslag av gamla tallar (+150 år), mycket lövträd och stort inslag av fuktiga-blöta partier. Skogen är väl skiktad och det finns gott om död ved, både löv och gran. Grandominansen ökar mot områdets södra del där det även har bildats död granved genom rotvältor och en del torrträd från enstaka barkborreangrepp. Det finns gott om bra boträd för hålbbyggande fåglar inom området och bobyggande tofsmes har påträffats.

Genom området rinner en mindre bäck och kring den översilas marken regelbundet vid höga vattenflöden. Bäckens är uträdd och dikad eftersom området och fuktstråken har varit brukad mark. Helt inväxta i skogen finns flera gamla odlingsrösen i anslutning till fuktstråket. I de fuktigaste delarna kring bäcken finns mycket klibbal och andra lövträd som till exempel lönn. Där det är som blötast står vissa klibbalar och granar på socklar. Utifrån biologisk mångfald är område fyra det viktigaste inom reservatet genom skogens ålder, förekomsten av död ved samt variation av miljöer och trädslag.

I området finns ett flertal upptrampade stigar, bland annat Hälsingbergsrundan, som används för promenader, löpning och cykling.

Bevarandemål

En gammal flerskiktad grandominerad blandskog med stort inslag av olika lövträd och äldre tallar. Mängden död ved är god och tillgången på hålträd är stor.

Skötselåtgärder

I huvudsak fri utveckling. I fuktstråket kan mindre åtgärder för att gynna lövskog genomföras som till exempel utglesning av unga granar och fällning eller ringbarkning av enstaka större granar.

Friställning av äldre tallar eller lövträd kan genomföras om de bedöms särskilt värdefulla ur ett naturvårdsperspektiv och att de kan gynnas av att friställas. Särskilt i gränsen mot skötselområdena 8 och 9 finns större aspar som kan gynnas av friställning.

Bäckens genom fuktstråket är dikad och rätad. För att minska bäckens dränerande funktion och minska vattenhastigheten kan åtgärder vidtas för att uppnå de önskade effekterna. Det kan till exempel vara att mindre stopp skapas i bäcken som får vattnet att brädda ut över större yta.

Skötselområde 5: Tallskog på hällmark

Beskrivning

Området är 7,7 hektar och utgörs i huvudsak av en cirka 80-årig tallskog på torr mark av ristyp som ligger i en södervänd sluttning. Jordlagret är bitvis väldigt tunt och det finns mycket hällmark i dagen och mindre bergsbranter. Generellt mycket sten och block. Området gallrades år 2020 och idag är skiktningen svag och död ved förekommer men i ganska lite omfattning. Det finns enstaka tallöverståndare spridda i området som är runt 150 år eller mer, särskilt i södra kanten mot elljusspåret, samt mindre partier med något senvuxna äldre tallar på hällar. I områdets norra kant mot grusvägen finns partier som är ogallrade. Där är inslaget av gran och lövträd större samt skiktningen bättre utvecklad. Flera odlingsrösen ligger i kanten mot elljusspåret sydväst om vindskyddet.

Bevarandemål

Talldominerad, skiktad och olikåldrig skog med en ökad mängd död ved.

Skötselåtgärder

Skötseln inom de närmaste 10-20 åren inriktas på selektiv utglesning för att successivt bygga upp en skiktning med en trädslagsblandning av tall, gran och förekommande lövträd. Efter de första 20 åren görs en utvärdering för att se om ytterligare åtgärder behövs för att nå bevarandemålen.

För att öka variationen i beståndet kan luckhuggning utföras. Luckor ska vara max 0,3 hektar. Ved lämnas kvar i luckorna.

Skötselområde 6: Pulkabacke

Beskrivning

Området är 0,3 hektar och utgörs av en pulkabacke.

Bevarandemål

En öppen yta utan sly och träd som lämpar sig för snölek och pulkaåkning.

Skötselåtgärder

Regelbunden slyröjning för att hålla ytan öppen för snölek och pulkaåkning.

Skötselområde 7: Tallskog

Beskrivning

Skötselområdet är 2,1 hektar och består av en 50-årig tät ogallrad tallskog på mark av torr ristyp. I området finns spridda tallöverståndare som är 150 år eller äldre. Flertalet står längs elljusspåret och är därmed solexponerade vilket kan gynna vedlevande insekter som till exempel reliktböck. Genom att området inte är gallrat och över lag likåldrigt saknas skiktning. Mängden död ved är liten och i regel rätt klen.

Området används mycket av skolan som inte vill att området gallras utan att det får vara tätt mellan stammarna och att det finns gott om lekmaterial i form av döda mindre träd. Skolan vill även att det ska finnas mindre ytor som är lämpliga att samlas på.

Bevarandemål

Bevara en tät talldominerad skog som är lämplig för lek och gamla tallar i solexponerat läge.

Skötselåtgärder

Endast mindre utglesningar av större och mindre träd som syftar till att hålla området lekvänligt ska genomföras. Mindre öppna ytor som behövs som samlingsplatser för skolan kan nyskapas i samråd med skolpedagoger.

Död ved ska lämnas på plats om det inte bedöms bli för mycket så att det påverkar möjligheten att uppnå bevarandemålet.

Gamla tallar som står i solexponerade ska hållas friställda för att de ska vara solbelysta.

Skötselområde 8: Ängsmark

Beskrivning

Området utgörs av knappt en hektar gammal åkermark som har lång odlingshistorik. Floran är dåligt utvecklad och ytorna slås årligen men gräset tas inte bort utan mals ned.

Bevarandemål

Öppna ängs- eller betesmarker med en utvecklad flora.

Skötselåtgärder

Marken ska hävdas genom årlig slåtter eller bete. Vid slåtter ska gräset samlas upp och tas bort för att magra ur marken. Tiden för slåttern kan variera på året för att göra det möjligt att anpassa den för de växter och insekter som etablerar sig i området. Om det är möjligt att få till bete är får eller nötkreatur att föredra.

Skötselområde 9: Lövskog

Beskrivning

Området är en hektar 60-årig sekundär lövskog på äldre åkermark och lövskogen består främst av björk, sälg och asp. Skötselområdet är delat i ett västligt och ett östligt delområde. Det västra området har slyröjts i större omfattning och har en mer oskiktad och högstammig karaktär. Skiktning, täthet och olikåldrighet är mer utvecklad i östra området. Död ved håller på att utvecklas och det finns en del högstubbar och hålträd. Särskilt värdefulla är ett antal äldre aspar som står längs ett gammalt dike i det västra delområdet. Inom området finns flera odlingsrösen som gränsar mot skötselområde åtta.

Bevarandemål

En varierad lövskog som har en öppen och högstammig karaktär i västra delområdet medan det östra delområdet har en hög täthet och skiktning. Odlingsrösen som gränsar mot skötselområde åtta ska vara fria från sly.

Skötselåtgärder

Västra delområdet slyröjs med ett till två års mellanrum medan det östra lämnas för fri utveckling. Odlingsrösen slyröjs regelbundet. Området kan även stänglas in och betas tillsammans med skötselområde åtta.

Skötselområde 10: Våtmark för groddjur

Beskrivning

I kanten av den öppna marken, mot lövskogsdungen, anläggs en mindre våtmark för att gynna groddjur. Våtmarkens area bör vara minst 100 m², ha ett maxdjup på en meter

och flacka stränder. Den skapas genom att massor grävs upp längs diket som går i gränsen mellan den öppna marken och lövskogsdungen.

Våtmarkens storlek och utformning kommer att projekteras och anläggas efter beslut om reservatsbildningen. Den kommer att behöva ett utskov med sättrar¹ som möjliggör att vattennivån kan regleras och att våtmarken helt kan tömmas.

Bevarandemål

Målet är en grund, solbelyst våtmark med en mosaik av öppet vatten och vattenvegetation som gynnar groddjurs och andra vattenlevande organismers reproduktion och födosök. Våtmarken ska vara fri från fisk.

Skötselåtgärder

Med jämna mellanrum, troligen med ett intervall av tre till fem år, kommer det behövas åtgärder för att hålla efter vegetation. Vilka åtgärder som behövs beror mycket på vilka växter som etablerar sig samt hur mycket vatten det kommer att finnas i dammen framför allt sommartid. Vid vissa tillfällen kommer det troligen behövas någon större insats med grävmaskin för att ta bort vegetation och restaurera våtmarken.

Skötselområde 11: Barrblandskog med bitvis stort inslag av lövträd

Beskrivning

Skötselområdet är 2,9 hektar och består i huvudsak av en 120-årig talldominerad blandbarrskog med inslag av lövträd. Det finns även en del som är äldre än 120 år. Skogen är välskiktad men mängden död ved är liten. Fältskiktet är av ristyp, marken är frisk-torr och hållmark finns i norra delen. I västra delen mot vägområdet ligger en mindre våtmark. I norr och nordost syns spår av gammal åkermark som till stor del tagits över av främst björk, asp och gran. I anslutning till åkermarken finns odlingsrösen som nu är inväxta i skogen.

Bevarandemål

Målet är en skiktad barrblandskog med inslag av lövträd.

Skötselåtgärder

Inga större åtgärder bedöms som nödvändiga. Mindre åtgärder för att gynna vissa särskilt viktiga trädindivider som t.ex. solbelysta tallar, hålträd, grövre lövträd, röja fram odlingsrösen kan genomföras vid behov.

Skötselområde 12: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Området är av stor vikt för både närboende och övrig allmänhet och har många besökare. Främsta friluftslivsvärdena består av upplevelser av områdets variation av naturmiljöer och mångfald av stigar.

Inom reservatet finns idag flera anlagda friluftsanläggningar, ett elbelyst motionsspår, ett vindskydd med grill ovanför pulkabacken samt ytterligare en enkel grillplats med enkla bänkar vid den nordvästra ängsytan.

---

¹ Staplade balkar

Området angörs via stigar direkt från bostadstomter, stigar från närliggande bostadsgator och gång- och cykelvägar, Rottnebyvägen mm. En belyst grusad gång- och cykelväg sträcker sig från Stjärnvägen i väster genom reservatets mellersta delar, bland annat intill ängens södra kant, förbi skolan och vidare till Humlebacken i öster. Utpekad bilparkering för besökare till området saknas.

Genom skogspartierna och över ängsytan finns ett antal upptrampade stigar, varav en stig är en del av Hälsingbergsrundan som även går genom Rottnebyskogen. De omväxlande öppna och täta skogspartierna som stigarna går genom bidrar till ökat upplevelsevärde.

Bevarandemål

Hälsingbergsskogen erbjuder möjligheter att uppleva, röra sig och umgås i en varierad naturmiljö bestående av olika skogsmiljöer samt ängs- och våtmarksmiljöer samt få information om området. Delar av området har högre tillgänglighet. Detta uppnås genom att:

- Skyltar vid parkering- och entréplatser ska vara i gott skick och informera besökare om naturreservatets värden och vilka föreskrifter som gäller där. Information om naturreservatet samt dess föreskrifter ska även finnas via kommunens hemsida.
- Anläggningar och utrustning ska vara attraktiva, hela, säkra och fylla sin funktion.
- Markering av utpekade stigar är i gott skick, liksom grusade partier och spänger i fuktiga partier.
- Rundslinga med hårdgjord tillgänglig vägyta för god framkomlighet för barnvagnar och rullstol.
- Längs stigarna genom skogspartierna finns en variation av öppnare och slutnare partier intill och längs stigen.
- Det är god sikt och fritt från inväxande sly och träd längs motionsspåret.
- Gång- och cykelvägen inklusive elbelysning ska hållas i gott och funktionellt skick.

Skötselåtgärder

Initiala och iordningställande åtgärder samt prioriteringslista för löpande skötselåtgärder redovisas i bilaga IV.

Löpande skötsel

- Underhåll av gränser, markeringar, parkeringsplatser och entréer, informationsskyltar, markerade stigar och tillgänglig väg.
- Rastplatser och entréer städas regelbundet så att de upplevs välskötta och hela.
- Vedförsörjning av rastplatser.
- Röjning av sly i anslutning till rastplatserna utförs var tredje till femte år beroende på slyutveckling.
- Tillgänglig väg städas från hinder som nedfallna kvistar och liknande. Ytmaterial underhålls och fylls på vid behov.
- Riskträd i anslutning till stigar och anläggningar åtgärdas vid behov. Träden kapas företrädesvis 2-3 meter upp på stammen för att bilda högstubbar. Resten av stammen lämnas för att utvecklas som död ved.
- Röjning i anslutning till stigar för att förhindra igenväxning och dålig sikt åtgärdas vid behov. Röjning kan utföras så att upplevelsevärden ökar genom att skapa en variation av öppnare och slutnare partier intill och längs stigen.

- Motionsspår hålls fritt från sly två meter på vardera sidan av spåret.
- Skador på stängsel kring gruvhål rapporteras till polisen.

Jakt

Jakt är inte reglerat i föreskrifterna för reservatet. Falu kommun äger marken i reservatet och kan på det sättet styra eventuell jakt i området. Idag bedrivs i huvudsak jakt för att hålla nere rådjursstammen samt eftersöksjakt i Hälsingbergsområdet.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera genomförda skötselåtgärder. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt genomförd tillsyn av friluftsanläggningar.

För att veta om uppsatta bevarandemål nås och om genomförda skötselåtgärder har varit relevanta ska uppföljning genomföras var tionde år. För uppföljningen svarar Falu kommun. Uppföljning ger vägledning om ytterligare anläggnings- eller bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla en gynnsam utveckling av friluftslivet och bevarandetillståndet.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och ska revideras av förvaltaren då uppföljningen indikerar att behov finns eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell. Beslut om revidering tas av ansvarig nämnd/kommunstyrelsen beroende på revideringens omfattning.

Bilagor

- I. Beräknade kostnader för inrättande och iordningställande av reservatet samt årlig förvaltning
- II. Karta över skötselområden
- III. Karta över målpunkter och anläggningar för friluftslivet
- IV. Iordningställande samt sammanfattning av prioritering av löpande skötselåtgärder

BILAGA I**Kostnader för iordningställande av naturreservatet och
årlig förvaltning****1: Initiala kostnader för iordningställande av naturreservatet 2025**

Anläggning av rastplats äng	30 000
Parkering (NV), iordningställande	40 000
Stigar - grusning och spänger	50 000
Tillgänglig, grusad väg, spänger	125 000
Informations- och hänvisningsskyltar	30 000
Utmärkning av reservatsgräns	5 000
Anläggning av våtmark	75 000
Skötselåtgärder (utglesning)	30 000
Bygglov	3 000
Vattenverksamhet, anmälan	2 000
Total kostnad	390 000 kronor

Markåtkomstbidrag	1 500 000 kronor (prel)
Jordbruksstöd, slåtteräng (upptagning och bortforsling av gräs)	1 800 kronor

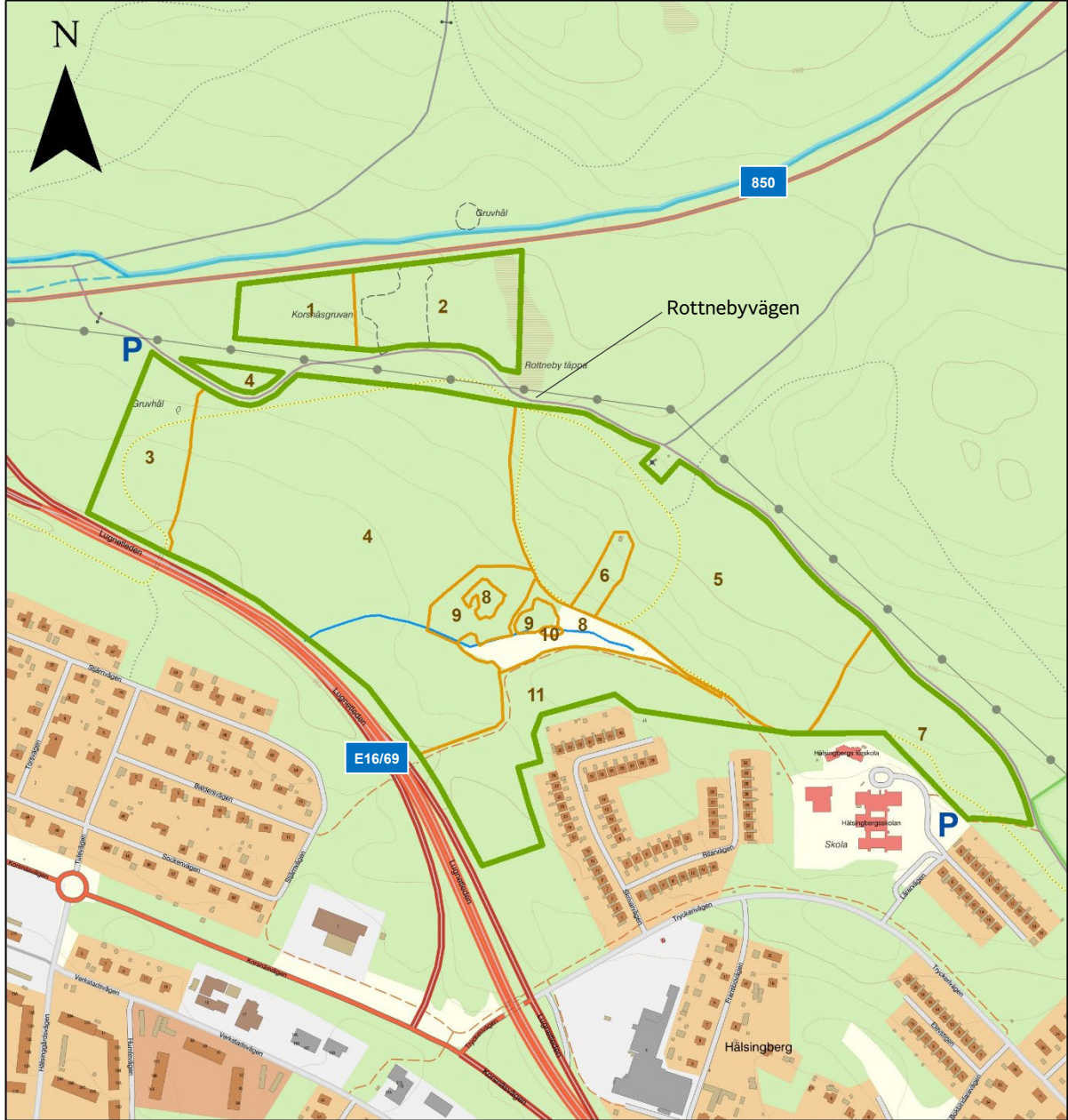

2: Årlig förvaltningskostnad

Förvaltning: tillsyn, rastplats, skyltar, slåtter	35 000 kronor
---	---------------

BILAGA II

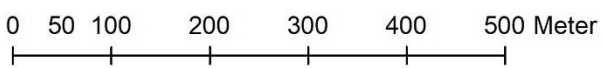
Skötselområden

© Lantmäteriet Falu kommun Geodatasamverkan

Teckenförklaring

- Reservatsgräns Hälsingbergsskogen
- Skötselområde

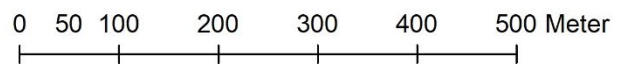
Friluftsanläggningar och målpunkter

© Lantmäteriet Falu kommun Geodatasamverkan

Teckenförklaring

- Reservatsgräns Hälsingbergsskogen
- Grusad stig
- Markerad stig
- Elljusspår
- Friluftsanläggning
- Anlagd damm

BILAGA IV

Iordningställande Hälsingbergsskogen

Initiala åtgärder

- Målning av gräns för naturreservatet enligt standard.
- Anläggning av informationstavlor vid naturreservatets olika entréer, rastplatser och gruvområden (se bilaga II).
- Information om reservatet publiceras på kommunens hemsida (sekundärt?).
- Rövning odlingsrösen, ängsyta mm
- Anläggning tillgänglig gångväg (rundslinga), inklusive spänger över diken, och rastplats.
- Anläggning av våtmark
- Anläggning av rastbänkar längs rundslingan.
- Märkning av naturstigar samt förstärkning av stigar samt spänger (bilaga III)
- Flytt av stockar från ängsyta
- Iordningställande skolskog
- Rövning unga granar, fällning eller ringbarkning större granar för att gynna lövskog

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Prio	Åtgärd	Var	Frekvens
1	Underhåll av anläggningar, gränsmarkeringar, motionsspår och liknande, så att de upplevs välskötta och hela.	Inom naturreservatet	Löpande
1	Friställning äldre solbelysta tallar, hålträd, grövre lövträd	2, 4, 7, 11	Initial åtgärd, underhåll vid behov
1	Ängsmark hålls fri från sly	9 (västra delen)	1-2 år
1	Mindre gallring skolskog	7	Initial åtgärd, underhåll vid behov
1	Slyrövning pulkabacke	6	1 ggn/år
1	Utglesning av tall för att gynna gran och lövträd samt utveckla skiktning	1	Initial åtgärd, underhåll vid behov.
2	Framrövning odlingsrösen, fornlämningar	2, 9, 11	Var 3-5:e år, intervall beroende på tillväxt
2	Rövning vid och kring våtmark	10	Var 3-5:e år, beroende på tillväxt
2	Restaurering våtmark	10	15-20 år, intervall beroende på igenväxning
2	Selektiv utglesning för att bilda skiktad och trädslagsblandad skog	3, 5	Löpande vid behov
2	Rövning parallellt med väg 850 ur trafiksäkerhetssynpunkt	1	Åtgärd vid behov